

Parti Programı

GİRİŞ

Teorik düşünce, ne kadar sağlam görünürse görünsün, realitenin sert ve çapraşık şartlarında doğrulamasını denemeye cesaret etmedikçe, inandırıcı ve yararlı olamaz. Pratik, teoriğin mihenk taşıdır. Toplumla ilgili görüşler ve öneriler de, bu yüzden, loş ve kaygan zihin planından, uygulamanın hem mutlu, hem sancılı genişliğine çıkmak zorundadırlar.

Ne kadar çok ve farklı düşünce birbirleriyle karşılaşırsa, toplum, kendini yaşatacak ve geliştirecek asıl modeli bulmakta o kadar çok şanslı olur.

Geçmiş zamanlarda, farklı medeniyet çevrelerinde, toplum yönetimi için önerilen ve uygulanan örgütleniş biçimleri, çağ çağ, bir dereceye kadar benzerlik göstermiştir. Tarihî-sosyolojik şartlar, zihniyet ve teknoloji, devlet ve yönetim biçimlerinin oluşmasında dolaylı ve dolaysız etkin olmuştur.

Yüzyılımızda ve en çok da İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, "Demokrasi" günümüzün geçerli siyasî düzen, düşünce ve şekillerinin birinci kaynağı, genel çerçevesi, renk ve çizgi hazinesi olmuştur. Kimi ülkede bir hayat tarzı gibi başlayan ve benimsenen demokrasi, giderek siyasî rejimi de kendi maya ve hamuruyla yoğurmuştur. Kimi ülkede ise, biraz da doğuş yeri olan ülkelere esinlenerek, sadece, siyasî rejim olarak kavranmış, fakat zaman içinde, kişi yaşantısını da etkileyerek ve insan psikolojisiyle kaynaşarak hayat tarzını oluşturma aşamasına varmıştır.

Kişilerin eşitliği, çok partililik, düzenli ve açık muhalefetin meşruluğu, karşı fikirlerin, eleştirilerin yararlılığı, kurallar çerçevesinde yarışmanın yönetim kadrosunun oluşumu ve kalitesi bakımından verimliliği, halkın yöneticilere etkisinin gerekliliği ve daha geniş bir anlamda kişilerin ekonomik ve sosyal durumlarının devletçe de

düşünülmesi ve gereğinde desteklenmesi gibi ilkelere dayandığı ve özellikler taşıdığı söylenebilecek olan demokrasinin çağımızda hemen hemen bir alternatifi kalmamış olduğuna ve yakın bir gelecekte de böyle bir alternatifin teşekkül edeceğine dair bir belirti bulunmadığına göre, yönetim modellerinin belki daha uzun bir süre bu çerçevede ve yönde oluşmakta devam edeceği kuşkusuzdur.

Hiç kuşku duymuyoruz ki, bir gün, insanlığın gerçek mutluluk yönetimine kavuşturulması başarısı, demokrasi deneyimini de göz önünde tutmak suretiyle, engin geçmişinden öz, kök ve hız alan, milletimizin nasibi olacaktır.

Öteden beri sahip olduğumuz toplum düşüncelerinin, pratikte ve siyasî yelpazede yerini alarak, ülkemizin, özgürlük, barış, esenlik içinde güvenli bir ilerlemeye ermesine katkıda bulunma amacıyla partimizi kurmuş bulunuyoruz.

Partimiz, milletimize ve ülkemize, kardeş ülkelere ve tüm insanlığa, dileriz uğurlu olsun..

GEREKÇE

1945'den bu yana, ülkemizin siyasî rejimi olarak seçilen demokratik, çok partili parlamenter düzen, uygulamadaki bir takım pürüzler yüzünden ağırlı sızılı olmaktan kurtulamamasına ve zaman zaman ara vermeye mâruz kalmasına rağmen, sonunda yine kendisine dönmekten başka bir çözüm yolu olmadığını kabule zorlayan yerleşik bir sistem kimliğine kavuşmuş görünmektedir. Bütün mesele, bu yerleşik sisteme yerleşmiş bir sistemin ruh ve özelliklerini bütünüyle kazandırmış olmaktır. Batı'dan alınan siyasî sistem, özce ülke ruhundan kana kana içmek, biçimce de köklü bir şekilde gözden geçirilmek ihtiyacındadır.

Siyasî rejim, kendinin dışı vurumunu sağlayacak olan halk ruhunun baskı altında tutulması aracı olmamalıdır. Halk ruhu kendini serbestçe ortaya koyabilmelidir. Aydın iradesiyle halk iradesinin buluştuğu nokta, millî iradenin altın oranda

tecilli ettiği nokta olmalıdır. Demokrasi, aydınların veya bir azınlığın diktatoryasına âlet edilmemeli, öte taraftan sadece halkın duygularının istismarını hedef alan bir iktidar olma aracı gibi de düşünülmemelidir. Bu dediğimiz çerçevede kavrandığı ve böyle bir tabana oturduğu takdirde, demokrasi yabancılık havasından kurtulacak ve yerlileşme sürecini tamamlamış olacaktır.

Batıdan alınan ve yapımıza tam bir uyarlık gösteremeyen kurumların eleştirisi ve alternatiflerinin bulunup saptanması yoluyla, demokrasi rejiminin ülkede sağlam bir kaideye oturması, anayasanın, yalnızca önceki dönemlerin sıkıntılılarından doğan, hep olağanüstü dönem ve şartlarda oluşturulmuş bir tepki anayasası olma özelliğinden arındırılarak, olağan şartlarda ve sakinlikle yerli düşünce özünü taşıyan, tarihî-sosyolojik şartların isterlerine denk düşen, toplumun ruhundan fıskırmış, erdemi temel almış bir anayasaya dönüştürölüp düzeninin kurulması ve geliştirilmesi, idealist nesillerin yetiştirilmesi, ülke yönetiminin en iyi, en üstün modelinin ortaya konulması, bu görüş ve düşünceleri anlatıp yaymanın yanı sıra siyasî bir parti kurup siyasî faaliyet ve çalışmada bulunmakla daha çok mümkün olabileceğine inanıyoruz.

Batıda mevcut kapitalist veya sosyalist modellerin taklidi ve âdeta ülkemizde onların şubelerini açma gibi bir yolla, ülkenin esenliğı sağlanamaz. Kendi ülkemize en uygun modeli yine ülkemizin toplumla ilgili düşünce verimleri ve uygulama tecrübeleri, medeniyet çevremizin ilhamları ve engin geçmişimizin zengin buluşlarının kaynaştırılmasıyla ortaya konulacak bireşimde aramalıyız.

Kutlu ülkemizin baştan sona bayındır hale gelmesi, büyük milletimizin bugününün ve yarınının güvence altına alınması, idealimizin özünü ve kapsamını oluşturmaktadır. Bu amaca erişebilmek için, toplumun güç ve imkânlarının, yurdun tabii ve tarihî hazinelerinin yeniden keşfedilmesi, envanterlendirilmesi, değerlendirilmesi, yönlendirilmesi ve

verimlendirilmesi, medeniyetçe yeni ve parlak bir döneme girme heyecan ve atılımımızın gerçekleştirilmesi gerekir düşüncesindeyiz. Bu inançla **DİRİLİŞ** toplu ve genel adı altında özetlenebilecek olan toplum görüş ve düşüncesinin sahipleri olan bizler, görüşümüzü topluma iletme ve kabul görmesi halinde uygulamaya koyma amacıyla partimizi kurmuş bulunmaktayız. Partimiz, **YÜCE DİRİLİŞ PARTİSİ**, halkın ruhundan doğmuştur. Halkımızın, demokrasi tecrübesi içinde, özlemini duyup da bir türlü kavuşamadığı, yaklaştığını sanıp da sonra bunun bir yanılgıdan başka bir şey olmadığını acı acı hissettiği düşünceleri ve ülküleri gerçekleştirecek, kalbinin öz partisinin **YÜCE DİRİLİŞ PARTİSİ** olduğuna inanıyoruz.

Öte taraftan, milletimizin ve onun ruh ve maddesini kıvamlandıran, yoğuran ve donatan medeniyet idealimizin yeniden en etkin bir şekilde ufuklarda somutlaşmasının, insanlık için de yeni bir umut kaynağı olacağı düşüncesi, inanç ve kıvancımızı arttırmaktadır.

Manevi değerlerden kaynaklanan ışık ve sevinç demetleriyle toplum psikolojisinin aydınlanması platformu olacak ortamın hazırlanmasına partimizin büyük katkısının olacağına kuşumuz yoktur.

BİRİNCİ BÖLÜM

İLKELER VE AMAÇ

MADDE 1

Ana ilkemiz, hakikattır.

MADDE 2

Bilim, hakikata götüren temel yol, yöntem ve araçtır.

MADDE 3

Toplumun yaşama temeli, güvenlik ve adalet, insanın temel hak ve özgürlüklerine saygı, yurttaşlar arasında eşitliği gözetme

ilkeleridir. Görevlerde yetenek, yeterlilik, uzmanlık ve ahlâk üstünlüğünün öncelik için göz önünde tutulması, kişilerin haklarının yanında görevlerinin de bulunduğunun bilincine ermeleri için gerekli formasyonu kazanmalarının sağlanması, vazgeçilmez kişi hakları ve toplum şartlarıdır.

MADDE 4

Aydınlarla halkın kaynaşması, toplum barışının vazgeçilmez kuralıdır.

MADDE 5

Amaç, üç kelimeyle özetlenirse, hakikat, adalet ve fazilettir.

MADDE 6

Manevi yapısını sağlam temellere dayamamış toplum, maddî kalkınmasını da yapamaz ilkesi, toplumu sağlıklı tutan dinamiklerin kaynağıdır.

MADDE 7

İhtilâl, darbe, kanlı devrim gibi fikrini zorla kabul ettirme yollarının hiç biri benimsenemez inancındayız. Bu usullerin zararı, faydasından çok fazladır kanaatini taşıyoruz. Bu tür girişimler, yapımdan çok yıkım getirirler.

MADDE 8

Tabii evrim tek başına bir ülkenin ilerlemesi için yeterli değildir. Ondan sonraki merhale, gelişme, gelişmeden de bir ileri merhale diriliş yol ve yordamıdır.

MADDE 9

Diriliş, ruhumuzun en temel derinliğinden başlayarak, kimliğimizi gelişimden öteye götürme, var oluşumuzu köklüleştirme ve ilerlemeyi, toplumun ihtiyacı olan en yüksek hıza kavuşturma düşünce, duyuş, inanış ve iradesinin bütününe verdiğimiz addır.

MADDE 10

Kişi haklarıyla toplumun yararı denge içinde korunacaktır.

MADDE 11

Devlet kötülüğe âlet olamaz. Devlet, iyiliği yerleştiren, kötülükle savaşılan en büyük millet organizasyonudur. Başa çıkılamıyor iddiasıyla kötülük başıboş bırakılamaz. Devlet, milletin, medeniyet ve yücelik için organize oluşunun ifadesidir.

MADDE 12

Ülkede yaşayan kişilerin ruhça, gönülce, ideal ve kültürce kaynaşması, devletin bütün güçlerini seferber ederek ulaşacağı bir amaçtır.

MADDE 13

Millet ve ülkenin bütünlüğü, birliği ve bölünmezliği için, devlet her türlü tedbiri alır. Ülke bütünlüğüne zarar verecek hiçbir hareket toleransla karşılanamaz. Devlet, yurttaşların birlik ve beraberlik inancı içinde yetişmeleri için, çocukluklarından itibaren, fikrî beslenme planı uygular.

MADDE 14

Kişilerin, haklarını tüm genişliğiyle kullanmaları için, devlet, özen gösterir. Konut dokunulmazlığı, haberleşme mahremliği, din ve fikir özgürlüğü ve benzeri insan hakları, en büyük saygıya lâyık görülecek ve en büyük saygınlığa kavuşturulacaktır. Kişilerin düşünce ve görüşlerini ifade hakkı kısıtlanamaz. Ancak, ihtilâl, terör ve anarşi için kışkırtıcılık yapmak, kişileri başkalarının can, namus, şeref ve mallarına saldırmaya teşvik etmek, düşünce özgürlüğü çerçevesinde düşünülemez. Buna karşılık, yurttaşların siyasî parti kurma, dernek, vakıf ve sendika oluşturma hakları azami genişlikte tutulup devletçe tasvip ve teşvik görür.

MADDE 15

Yurttaşların eşitliği, aralarında hiçbir ayırım yapılmaması, ırk, dil ve inanç farklılığı sebebiyle bir baskı ya da küçümsenmeye mâruz kalmaması, millî birlik ve bütünlüğün temel taşı olarak gözetilecek bir ilkedir.

İKİNCİ BÖLÜM

DEVLET VE YÖNETİM

MADDE 16

Devlet yönetiminin, daha çok, “kuvvetler ayrımı” esasına göre düzenlenmesine çalışılacaktır. Bununla birlikte, devlet başkanlığının ülkeyi temsil eden ve yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin neticede ülke yararı açısından birleştiği makam olduğu unutulmayacaktır.

MADDE 17

Yargı, bağımsız mahkemeler tarafından, hukuk bilimi ve ilkeleri, milletimizin hukuk deneyimi, örf ve âdetleri temel alınarak millet adına yerine getirilir.

MADDE 18

Yargı, sadece suçlar işlendikten sonra cezalandırma demek olmayıp, devlet, önce suç işlemeyi önleyici, suçun işlenmesine meydan vermeyici şartları, ortamı ve kurumları oluşturma ve kişileri suça itici durum ve oluşları teşvik etmeme, kişilere mâsumluk hayatının iyilik, doğruluk ve güzelliğini telkin edici eğitimi verme zorunluluğunda görülecektir.

MADDE 19

Yargıda adalet, hakkaniyet, sürat, ıslâh ve tekrar topluma kazandırma ilkeleri göz önünde tutulacaktır.

MADDE 20

Yasama, halkın her birini tüm ülke boyutuyla seçtiği üyelerden kurulu meclis tarafından, her alanda uzmanların çalışmalarından yararlanılarak yerine getirilecektir.

MADDE 21

Yasaların anayasaya uygunluğu esastır. Bunun denetimi Anayasa Mahkemesince yerine getirilir.

MADDE 22

Meclis ve devlet başkanı, ancak kamu hakları konusunda genel af çıkarabilir. Bir kişiye zarar vermiş kişiyi ancak zarar gören veya onun varisleri affedebilir.

MADDE 23

Adalet tarafından oluşturulacak bir barışma kurumu, çalışmalarıyla, bir takım uzlaşmazlıkları dâva konusu haline gelmeden çözümlenmeye çalışacak ve böylece mahkemelerin yükünü hafifletecektir.

MADDE 24

Devlet başkanının halk tarafından seçilmesi ve yürütmenin ona bağlı olması esası getirilerek, başkanlık sistemine gidilmesine çalışılacaktır. Devlet Başkanının üç yardımcısı olacak; birini, kendisi Meclis içinden doğrudan seçecek, diğer ikisini meclis ve yüksek yargı kurulunun önerdiği üçer kişi içinden seçecektir. Kendi seçtiği yardımcı, yürütme işlerine bakacak, Başbakan adını taşıyacak, bakanlarını Meclis içinden veya dışından seçecek, onay ve güvenoyu sistemi işleyecektir. Yüksek yargı kurulunun önerdiği kişiler içinden seçilen yardımcı, yargı ile başkanlık arasındaki ilişkiyi sağlayacak, aynı şekilde üçüncüsü de Meclisle başkan arasındaki ilişkiyi sürdürecektir. Üçüncü yardımcı, gerektiğinde Cumhurbaşkanı vekâlet edecektir.

MADDE 25

Siyasî hayatta çok partililiğe önem verilerek, yurttaşların mümkün olduğu ölçüde düşüncelerinin Meclis'e yansımaya imkân sağlanmaya çalışılacaktır.

MADDE 26

Seçim sistemi, tam nisbî sistemdir. Seçime partiler girer. Parti içinde aday tesbiti demokratik şekilde olur. Lider sultasına meydan verilmez. Baraj uygulanmaz. Başbakanlık ve hükûmet, yürütmenin ana organıdır.

MADDE 27

Tüm seçimler, dört yılda bir yapılır, Muhtardan Devlet

Başkanına kadar, yerel ve yurt çapında tüm seçilecekler, aynı seçimle belirlenir. Erken seçim, ara seçim yapılmaz. Seçime kadar boşalan görev, vekâletle idare edilir.

MADDE 28

Ülkenin yönetimi ve işlerin düzenlenmesinde, uygunluk durumuna göre, merkeziyet veya adem-i merkeziyet esasları uygulanır. Bu iki ilkeye göre yapılacak uygulamaların uyuşması sağlanır.

MADDE 29

Kamu görevleri, geniş yetki ve sorumluluk esasına dayalı olarak yürütülecektir.

MADDE 30

Devlet anlayışımız, halk ve aydınlar arasındaki kaynaşmaya dayalı millet iradesinin hakim olduğu, herkesin fikrini ifade etmekte ve düşüncesine göre parti kurup siyasî faaliyet göstermekte özgür bulunduğu çoğulcu demokratik parlamenter düzendir. Tek partili, toplumun devlet için var olduğu veya kişinin toplum ve devlet önünde hiçleştirildiği ve feda edildiği faşist ve komünist sistemleri kökten reddediyoruz. Mülkiyet ve özgür teşebbüs yanlısıyız. Ancak, devletin ve toplumun sınırsız kişi kazanç ve hırsına feda edildiği kapitalist sistem de, tekelci ve sömürücü yanlarıyla, devlet anlayışımızla bağdaşmaz. Devlet, her türlü tekelcilik ve sömürücülükle savaşma zorunluluğunda olacaktır.

MADDE 31

Devlet, görevlerinin verilmesinde, ehil olma, yetenekli bulunma özellikleri göz önünde tutulacaktır. İnsanların boş gezmesi, işsizlik tasvip edilemez. Devlet tüm yurttaşların bir iş sahibi olmasını sağlayacak önlemleri almak zorundadır. Gerek kamu kesiminde olsun, gerek özel kesimde olsun, maaş ve ücretler, kişinin insanca yaşaması, hayatını ve yaşlılığını garanti altına alması, ailesini geçindirmesi için yeterli olmalıdır. Devlet bu yeterliliği gözlemler ve sağlar. Devletin bir personel politikası bulunmalı ve görevliler yetenek, uzmanlık, çalışma ve ahlâk gibi ölçülerle

değerlendirilmelidir. Devletin Temel Görüş ve Fikirler Kurumu oluşturulacak, o da Medeniyet ve Millet fikir temeli üzerine oturtulacaktır.

MADDE 32

Üniversiteler, bilim araştırmaları yapma ve ülkenin ihtiyacı olan uzmanları yetiştirme kurumlarıdır. Üniversiteler, bilim ve araştırma özgürlüğü, malî ve idarî özerklik ölçüleri içinde çalışırlar. Özel kesim ve vakıf üniversiteleri kurulması hakkı tanınmakla birlikte, kurulacak üniversiteler, kalite ve millî yarar açısından devlet gözetiminde olacak ve devlet üniversitesi standartlarından aşağıda olmayacaktır. Devlet, özel kesim ve vakıf üniversiteleri, anarşi, ihtilâl, terör ve karışıklık doğurucu düşünceler yatağı haline getirilemez. Suç işlendiğı takdirde, güvenlik koğuşturması yapılmasına üniversite yönetimince engel olunamaz. Devlet, üniversitenin saygınlığına özen gösterirken, üniversite yönetimi, öğretim üyeleri ve öğrenciler de, devlete, topluma ve ülkeye saygılı olmak, anarşi ve teröre tolerans göstermemek borcundadırlar. Bir öğrenci grubu, diğer öğrencilere baskı yapamaz ve üniversiteye hakim olma girişiminde bulunamaz. Aynı kural, öğretim üyeleri için de geçerlidir.

MADDE 33

Televizyon ve radyo yönetimleri, yurttaşın doğru haber alma ve üst seviyede sanat ihtiyacını giderme, yurt ve dünya açısından çok cepheli olarak bilgilenme, tarih bilgisi ve bilincinin artması, görgü kuralları öğrenilmesi yönünde kaliteli yayın yapma zorunda olup devletle kurumlar arasında işbirliği yapılması gerekir. Özel televizyon ve radyo kurulması serbest olmakla birlikte, milli birlik ve bütünlük, ahlâk ve yayınların kalitesi açısından denetlenir. Tüm yayınlar, ahlâkça yücelmeyi hedef alma zorunluluğundadırlar. İktidar, televizyon ve radyo yayınlarını kendi siyasî çıkarı için baskı altına alamaz.

İnternet kurumları, devlet gözetimi ve denetimi altında hizmet üretmek zorundadırlar. Genel ahlâk kuralları, toplum

yapısının, kişi onur ve haklarının korunması sağlanmalıdır. İnternet kurumlarından yararlanma da yine devletin özenli gözetiminde olmalıdır.

MADDE 34

Basın özgürdür. Görevini yapması için devletten her türlü yardımı görmelidir. Ancak, basın, haber ve yorumlarda dürüstlüğe, kişilerin hak ve onurlarını zedelememeye dikkat etmek, yurttaşları baskı altında tutmamaya özen göstermek zorundadır. Basın özgürlüğünün tam sağlanıp her türlü fikrin yayın imkânı bulması için, devlet, dağıtım tekelinin oluşmasına izin vermez. Gerektiğinde dağıtım kurumu kurarak basına yardımcı olur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TOPLUM YAPISI

MADDE 35

Toplum yapısının korunması, bir yandan kişi, öte taraftan devletin sağlamlığı için garanti teşkil ettiğinden, birinci derecede önem taşıyan millî bir görevdir. Toplumu sağlam bir şekilde ayakta tutan manevi sütunlara ve maddî dayanaklara sahip çıkacaktır devlet. Fertler arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma duygularının en yüksek seviyede ve yoğunlukla muhafaza edilebilmesi için, ardı arkası kesilmeyen bir kültür ve toplum alışverişi çalışmasının yapılması şarttır. Dıştan sızacak gevşetici, çökertici, toplum bağlarını çözücü her türlü telkinin daha güçlü, olumlu ve yerli kaynaklı bir telkinle karşılanması ve böylece yabancı propagandaların yıkımının önlenmesi başlıca hedefimiz olacaktır. Başka millet ve medeniyet çevreleriyle kültür alışverişinde kazanılacaklara karşılık nelerin kaybedileceğini hesapta titiz davranılacaktır.

MADDE 36

Aile içi hayat, mahrem ve muhterem tutulacak ve ailenin fizik

ve ruh sağlığına çok önem verilerek her türlü yardımı sağlanması bir kamu görevi bilinecektir.

MADDE 37

Semt, mahalle, Őehir ve Őehirlerarası ilişkilerde, tüm yurttaşların btnlg düşünülecek, bu birimlerin en üstün oluŐum ve en iyi birliktelik iliŐkilerine eriŐmeleri için gereken önlemler alınacaktır. Mahalle ve Őehir örgütlenmeleri yeniden gözden geçirilecektir. Hızlı kentleŐme sebebiyle birbirini tanımayanların yığını haline gelmiŐ mahallelileri birbiriyle tanıştırap kaynaŐtıracak ve gereğinde illegal azınlık iŐgallerine karşı diretecek siyaset dışı bir mekanizmanın kurulması düşünülecektir.

MADDE 38

Kişilerin, ırk, dil, mezhep v.b. ayrımlara bakılmaksızın bir milletin mensupları oldukları bilincine ve vncne sahip olması, millet olmanın bir medeniyete mensup olmaktan ayrı dŐnlmeyeceđi, medeniyetin de tüm insanlığa hitap edebilecek boyutta ve çok seslilikte olması gerektiği, medeniyetler ve kültürler arasında ilişkiler bulunmasının doğal ve yararlı olduğu, ama dış kültür ve medeniyetlere mahkmluk veya teslimiyetin kabul edilemeyeceği düşüncesine göre yeni kuşaklara formasyon verilecek, toplumda millet, medeniyet ve tarih bilinci somut bir Şekilde görülür hale getirilecektir.

MADDE 39

Toplumun yapısının temeli manevi yapıdır. Kişilerin inanç ve ahlâkî, tavır ve davranıŐı en ileri ve üstün bir seviyede yetişmeleri için devletin bu ideali gözetmesi gerekmektedir. Din, manevi yapının kaynağı ve dayanağı olarak değerlendirilecektir.

MADDE 40

Gençliğin yetişmesi için aile ve okul dışında bir takım manevi kurumlar oluşturulacak ve bunlar devletin denetimi altında bulundurulacaktır. İki, kumar ve fuhuŐla savaşılacaktır. Sadece yasak değeril, aynı zamanda iki, kumar gibi

alışkanlıklardan uzak olmanın güzelliği ve iyiliğine inandırıcı bir anlatım metodu uygulanacaktır. Önleyici tedbirler esastır. Islâh tedbirleri etkili olmalı ve bunlardan kurtarılanlara alternatif iyi meşguliyetler temin edilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MADDİ-FİZİKİ YAPI

MADDE 41

Yurdun suyu, toprağı, madenleri, rüzgârı, güneş enerjisi, tabiî ve tarihî tüm varlık ve hazineleri korunup değerlendirilecek, betonlaşma, havanın ve suyun kirlenmesi, yeşilliğin, orman ve ağaçların, tabiî çevrenin yok edilmesine karşı büyük bir savaş açılacak, çevreyi kirletmenin çok büyük bir yanlışlık olacağı ve zarar getireceği yurttaşların ruhuna ta çocukluktan itibaren kesin bir inanç gibi yerleştirecek, denizlerimizin ve ormanlarımızın değeri anlatılacak, kuş ve yabanî hayvan nesillerinin korunması ve ağaçların kesilmemesi için detaylı planlar uygulanacaktır.

MADDE 42

Turizm avcılığı kesinlikle yasaklanacak, iç avcılık da son derece sınırlandırılacaktır. Ölçü, zaruret olmadan bir ağacın kesilmesini ve bir hayvanın öldürülmesini bir nevi katle eş görmektir. Zaruret dışında bu hayatlara dokunulamaz inancı yeni kuşaklara aşılacaktır.

MADDE 43

İnsanımızın doğal bir çevrede, temiz su ve hava, sonsuz yeşillikler, binbir çeşit kuş ve hayvanatla canlı olan tabiat içinde, mutluluk ve en yüce yaşantı ile hayat sürebilmesi için devletçe ve toplumca elden gelen yapılacaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜREL YAPI-KÜLTÜR POLİTİKASI

MADDE 44

Edebiyat, bir milletin en belirleyici özelliklerinin başında gelen ülke varlığı olduğu için, geçmişte edebiyatımıza mal olmuş tüm kalıcı eserlerin bilimsel, çağdaş ve eğitim amaçlı türde basımları yapılarak yetişen genç kuşakların yararlanmasına sunulacaktır. Yeni yorumlar, tanıtımlarla şairlerimiz, tarihçilerimiz, tüm geçmiş zaman yazarlarımız, tasavvufî, dinî ve ilmî tüm klasik kültür ve edebiyat eserlerimiz yeniden okunur ve canlı olarak heyecan saçır hale getirilecektir. Bu eserlerin sahipleri de tüm cepheleriyle tanıtılacak ve sevdirecektir yeni nesillere. Tarih konusunu işleyen başyapıt değerindeki eserler gün ışığına çıkarılıp aydınlarca konu konu tartışılacak derecede güncelleştirilecektir.

MADDE 45

Çağımızın edebiyatçılarının yurt içinde ve dışında tanınması, eserlerinin okunması sağlanacak ve yaşarlarken değerlerinin bilinmesine çalışılacaktır.

MADDE 46

Edebiyatçıların biyografilerinin yine edebiyatçılar tarafından senaryolaştırılarak filmleştirilmesi, televizyon filmi ya da dizisi haline getirilmesi için geniş bir çalışma yapılacaktır.

MADDE 47

Romanlar da yine edebiyatçılar tarafından senaryolaştırılarak ekrana getirilecektir. Klasik ve çağdaş türk şiiri en seviyeli bir düzenleme ile sürekli televizyonda görüntülerle verilerek tanıtılacak, çağdaş aydınımızın bu konulardaki ihtiyacı giderilecek, kültür alanı sürekli geliştirilip beslenecektir.

MADDE 48

Sinema, yeni baştan, devlet eliyle, sadece, sanat ve ahlâk yüceliği ve kendi kültürümüzün dirilişi göz önünde tutularak

kurtarılacaktır. Yöneticiler, oyuncular ve tüm diğer elemanlar hep okuldan yetiştirilecek, seviyeli film çalışması yapan özel girişimciler de desteklenecektir. Siyasî sansürden ziyade estetik sansür uygulanacak, hiç bir değeri olmayan filmler üretilmesine ve millî servetin heba edilmesine göz yumulmayacaktır.

MADDE 49

Klasik müziğimiz, her yerde ve her vesile ile asıl müziğimiz olarak kabul edilip yeniden topluma yerleştirilecektir. Halk müziği ve klasik batı müziğinin de izlenmesine imkân sağlanacaktır. Müziğin yozlaşmaması için kültür savaşı verilecektir.

MADDE 50

Başta mimarî olmak üzere bütün güzel sanat dallarında geçmişin değerlendirilmesi, geçmişten ilham alınması yanında çağdaş teknoloji ve sanat imkânlarının da göz önünde tutulup günümüz sanatçılarının eserlerinin bunlardan yararlandırılması, sanatçıların toplumda lââyık oldukları yere oturtulmaları, maddî açıdan da haklarını almaları, sanat ekollerinin sağlıklı doğup gelişmeleri yine devletin özerkleştirilmiş kurumlarınca izlenecektir.

MADDE 51

Millî eğitimin temel amacı, kendi medeniyetimizden kaynaklanan bir ruhla, millet bilincine ermiş idealist bir gençlik yetiştirmektir. Bu gençlik, yüksek ahlâkî değerlere inanacak, yurtsever, fedakâr ve feragatkâr olacaktır. Bu gençlik, manevi değerleri üstün tutmakla birlikte, ülkenin maddeten ve askerî açıdan da güçlü olması için bütün çabasını sarfedecek bir gençlik olacaktır. Ancak bu özellikler, onu, başka halklara düşman ve tüm dünyadan kopuk yapmayacaktır. Merhametli, insancıl, bilgili ve yüksek karakterli bir gençlik, geçmiş ve çağdaş kültüre dayalı bir kültür planının başlıca hedefidir. Genç insanda, teorik bilim sevgisini ve erdeme ulaşma amacını geliştirme, bu hedefin özünü oluşturur.

ALTINCI BÖLÜM

ÇALIŞMA HAKKI-EMEKLİLİK-TOPLUM DAYANIŞMASI

MADDE 52

Millet kişileri arasında tam bir dayanışma şuuru hakim kılınmasına çalışılacaktır. Sosyal dayanışma, genel bir plan çerçevesinde gerçekleştirilmeli; işsiz, yardımına koşacak toplum ve devlet kurumlarını bulabilmelidir. Dul ve yetimler, güçten düşmüş yaşlılar, devletin güvencesinde olacaktır. Tüm yurttaşların manevi, sosyal ve ekonomik durumlarından, mahremiyetleri ihlâl edilmemek ve onurları incitilmemek şartıyla, toplumun haberdar olması ve gereken yardımın yapılması organizasyonu oluşturulacaktır.

MADDE 53

Öğretimini yapmış öğrenciyle ilgilenen bir devlet kuruluşu, bir işe başlayıncaya kadar onu izlemeli ve ona mesleğini bulmakta yardımcı olmalıdır. Bu yardım, işine yerleşinceye kadar maddî yardımı da içermektedir.

MADDE 54

Öğretimini yapmış sanat erbabının mesleğe intibakını sağlayan ek pratik eğitimin verilmesi, çıraklık, kalfalık, ustalık dönemlerinin izlenmesi, yine bir devlet kuruluşunun, üniversiteler, orta öğretim kurumları ve işçi teşekkülleriyle işbirliği yapmasıyla sağlanacaktır.

MADDE 55

Emeklilik, yurttaşlar için yine devlet tarafından düşünülmesi gereken bir konudur. Bütün yurttaşların emeklilik işleri, tek kurum veya bakanlıkca yürütülecektir. Emeklilik için kesinti, devlet memur ve işçilerinde devletten, özel sektördeki için de işverenden yapılacaktır. İhtiyarî emeklilik imkânı da sağlanacaktır. Evinin işlerini ve çocuklarının bakımını yapan kadınlar bu faaliyetleriyle emekliliğe hak kazanacaklardır. Her yurttaşın emekliliği, durumu incelenerek saptanmalıdır.

MADDE 56

Sendikal haklar, grev hakkı mahfuzdur. İşçiler haklarını korumak için işverenlerle pazarlık yaparken, uzlaşmada, devlet, yardımcı olacak, öncelikle kişinin hakkını gözetecektir.

YEDİNCİ BÖLÜM

İKTİSADÎ YAPI

MADDE 57

Memleketin tabiî kaynakları, fizikî imkânları, insan emeği, birikmiş bilgi ve teknoloji, altın bir terkiplerle, özel mülkiyet ve özgür teşebbüs düzeni içinde, azamî iktisadî fayda ve refahı sağlayacak şekilde, uzun, orta ve kısa vâdeli planlar çerçevesinde, bir araya getirilerek yurdun iktisadî gücü temin edilecektir. Ferdin yararı göz önünde tutulmakla birlikte, devletin müdahalesinin zaruri görüldüğü yerlerde bu müdahaleden kaçınılmayacaktır. Kişilerin kazanç sağlama hakları, başkalarını iktisaden çökertme ve devlete, topluma zarar verme sınırında durur. Tekelleşme tasvip edilmeyecek, savaşılabilecek bir durumdur. Dış sermaye, prensip itibariyle yasak olmamakla birlikte mutlaka gözlemlenmesi ve yerli sermayeye göre öncelikli olmaması şartıyla ülke yatırımlarına katılabilir.

MADDE 58

Memleket ürünleri, ithalâta karşı korunacaktır. Yarışma dışta olacaktır.

MADDE 59

İnsan gücüyle sağlanacak işlerde makina ithali öngörülmemektedir. Bilgisayarlı çalışmaya tam geçiş, ancak, bilgisayarın memleketimizde üretilmesiyle mümkün olacaktır. Prensip itibariyle, makina ülkemizde üretilmelidir. Sadece, çok zaruri ve acil işlerde, askerî ve millî güvenlik ihtiyaçlarında ithal yoluna gidilmesi kabul olunabilir.

MADDE 60

İhracat, memleket içinde tüketilecek maddelerin ve mahsüllerin kalitesini düşürecek ve fiyatını tüketicinin ödeyemeyeceği bir dereceye çıkaracak yapıda bırakılmayacaktır. İhracatta, üretim ve verimlilik teşvik edilerek reel ilerleme hedef alınacaktır. İhracatı arttırmak için paramızın değerini düşürmek yerine, kaliteyi arttırarak dışta rekabet yolunu aramak esastır.

MADDE 61

İktisadî bakımdan AB gibi dış pazarlara mahkûm olmamak için bölgede bir ortak pazar teşebbüsü düşünülecek, ayrıca, Türkî cumhuriyetler, İslâm ülkeleri ve Afrika ülkeleriyle iktisadî işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma imkânları araştırılacaktır.

MADDE 62

Yurttaşların işsiz kalmaması için yurt çapında bir istihdam planı yapılarak istihdam organizasyonu kurulacak, bunda idarî teşkilat da görevli ve sorumlu ve donanımlı olacaktır. Emeğe dayalı şirketler kurulması için tip ve modeller tesbit edilerek yurttaşların ortaklıklar kurması için devlet önayak olmalı ve bu girişimleri yurt çapında planlamalı ve desteklemelidir.

MADDE 63

Sanayiin, montaj sanayii pozisyonundan, yerli, millî sanayii şekline dönüştürülmesi için, devlet, kişileri ve kurumları bilgilendirecek, genel plana uygun durum almalarına yardımcı olacaktır. Uluslararası sanayi uzantılarının ülkeye ulaşması kaçınılmaz ise de, bunun millî sanayii boğmasına, durdurmasına seyirci kalınmayıp gereğinde müdahale önlemleri alınacaktır.

MADDE 64

Entansif ziraat, çağımızın birinci derecede izlediği tarım ilkesi olmakla birlikte, makinalaşmanın çok dikkatli kullanılması, el emeğinin öneminin unutulmaması; hava ve su, toprak kirlenmesinin, tabiat ve çevrenin bozulmasının önlenmesi için bilinçli ve ısrarlı bir şekilde çalışılacaktır.

MADDE 65

Erozyonla mücadele edilerek topraklarımızın korunması sağlanacaktır. Toprağın ıslahı, üzerinde ciddiyetle çalışılması gereken bir konudur. Ağaçlandırma yoluyla vatanı koruma ve canlandırma, temel doğal hayat ilkelerimizden biridir.

MADDE 66

Mümkün olduğu kadar fazla suyun ziraate girmesi için çalışmalar hızlandırılacaktır. Hayvancılık için, ortamın korunması, mümkün olduğu ölçüde tabii hayat içinde hayvancılık yapılması, aşırı verim için suni ve zararlı zorlayışlardan kaçınılması, özel sektörün bu açıdan dikkatle denetlenip izlenmesi gerekir. Kaliteli et, süt, yağ, sebze, hububat, meyve vb. maddelerin üretilmesi için, çiftçiye, hayvancılık ve bahçecilikle uğraşanlara her türlü yardımın esirgenmemesi devletin görevidir. Sadece cezalandırma ile değil, yardımcı olunarak gıda maddeleri kalitesinin düzeltilmesi sorununun çözümleneceğine kuşku yoktur. Doğal gıda esas olduğuna göre, suni gübre vb. kullanımında dikkatli olunmasının sağlanması ziraatçiliğin vazgeçilmez şartlarındandır.

MADDE 67

Yazın tüketimden artan meyve ve sebzelerin kurutulması ya da konserve edilmesi için ülke çapında bir sistem geliştirilecektir.

MADDE 68

Orman, teneffüs ettiğimiz hava ve içtiğimiz su, yediğimiz ekmek kadar lüzumlu, kutlu vatan toprağının aziz bir parçası olarak düşünülecek, orman köylüleri bu değerli vatan parçasının bekçileri gibi örgütlenilecek, ormanlar büyütülüp zenginleştirilecek, verimlendirilecektir. Orman yangınının asgariye düşmesi ve ormanların daima yenilenmesi için hiç bir masraftan kaçınılmayacaktır.

MADDE 69

İhraç edilecek mallar için pazar araştırmalarının yapılmasına,

malların ulaştırılması için gerekli araçlar ve usullerin sürekli geliştirilmesine çalışılacaktır.

MADDE 70

Kalkınma, tasarruf ve vergi ile sağlanacak, gayr-i âdil ve gayr-i ahlâkî bir vergileme gibi ÷lkeye yerleştirilmiş, ekonominin yozlaşmasına neden olmuş enflasyonu ortadan kaldırmak için elden gelen çaba sarf edilecektir.

MADDE 71

Su, rüzgâr, güneş, kömür, petrol gibi enerji kaynaklarının tümünden azami yararlanmayla ÷lkenin enerji ihtiyacında bir açığa meydan vermemeyi ve üretim maliyetini düşürmeyi mümkün olduğu ölçüde dışardan sağlamamayı, petrol aramalarını hızlandırmayı hedef alan bir enerji seferberliğine girişilmesi planlanacak, nükleer enerji çalışmaları da devreye sokulacaktır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

MALÎ YAPI VE MALÎ POLİTİKA

MADDE 72

Malî politikada esas, giderlerin gelirlerle dengelenmesi olup mümkün olduğu ölçüde dış ve iç borçlanmalardan kaçınılacaktır. Malî sistemin, dışın, milletlerarası teşekküllerin kontrolüne bağımlı hale gelmemesi için gereken her türlü tedbir ve fedakârlıktan kaçınılmayacaktır.

MADDE 73

Malî yapı, daha çok parasal oyunlar üzerine değil, ekonomik dayanak esasına göre düzenlenecektir. Para basılması, borçlanma, bir takım esaslara bağlanacaktır.

MADDE 74

Vergilemede prensip, herkesin mal varlığı, maddî durumuyla orantılı bir vergi alınmasıdır. Bu vergi, mahiyet itibariyle

gelire dayalı bir servet vergisi şeklindedir.

MADDE 75

Verginin mutlaka nakit olarak tahsili şart olmayıp aynî ödeme de yapılabilir.

MADDE 76

Maaş ve ücretlerden vergi alınmaz. Ancak, ücretli, mal varlığıyla vergilendirme nisabına girmesi halinde vergi verir.

MADDE 77

Faizcilik yerine kâr ortaklığı teşvik edilecek, böylece tasarruf sahibinin sömürülmesi ya da müteşebbisin zarar halinde batması önlenecek, netice itibariyle millî servet, sermaye ve emek korunacaktır.

MADDE 78

Tasarruf, devletin malî ve iktisadî politikasının temel taşlarından biri olacaktır. Masraflarda tasarruf, zarurî iş için yapılacak zarurî masraftan kaçınma değil, bir birime mal olacak iş veya eşyayı iki birime mal etmemek prensibidir. Belli imkânla azamî hasıla ya da belli bir verimi asgari masrafla elde etme prensibi demektir bu anlamda tasarruf. Devlet malını kendi malı gibi koruma, devlet harcamasında kendi harcaması gibi ve hatta daha fazla titiz olma alışkanlığı ve şuuru kazandırılmalıdır devlet memuruna. İşçi de, çalıştığı işyerindeki mal ve eşyayı korumada kendi malı ve eşyasını korur derecede dikkatli ve ihtimamlı olması için gereken eğitimi almış olmalıdır. Harcamalarda da aynı psikoloji hakim olmalıdır. Ancak tasarruf, işlerin durması ve yapılmaması ya da devlete iş görenlere yapılacak ödemelerin aksaması anlamına gelmemelidir.

MADDE 79

Özelleştirme, devlete günlük para gereksinimi için kullanılan bir kaynak gibi düşünülmeğe çıkarılacak, kendi başına bir konu olarak ele alınacak, devlet malı ve arazilerinin, değerinin altında, kuşku uyandıracak şekilde özel sektöre

devrine sed çekilecektir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

İÇ GÜVENLİK – İDARİ ORGANİZASYON – YEREL YÖNETİMLER

MADDE 80

Yurttaşın can ve mal güvenliğinin sağlanması devletin birinci görevi olduğundan, bu alanın yeni baştan revizyona tâbi tutulacağı tabiidir. Polis, halkın huzurunu sağlayan devlet görevlisidir. Görevini yaparken yurttaş onun kendisinin haklarını koruyacağına emin olmalıdır. Polis, kötü niyetlide korku doğurmalı, ancak, normal olarak, vatandaşlarda saygı ve güven duygusunu uyandıracak şekilde görev yapmalıdır.

MADDE 81

İşkence ve gayri insanî muamele hiçbir şekilde tasvip edilemez; buna ve bunun ortamına meydan verecek şartlara ve psikolojinin oluşmasına göz yumulamaz.

MADDE 82

Polis görevini süratle ve emniyetle yerine getirir. Yurttaş mümkün olduğu ölçüde zarar ve rahatsızlık vermemeye çalışır.

MADDE 83

Polis ve tüm güvenlik güçleri, maddeten olduğu kadar mânen de güçlü ve desteklenmiş olacaktır.

MADDE 84

İdarî teşkilat, yeni baştan gözden geçirilerek çağdaştırılacak, geniş bilgi, imkân ve yetkiyle donatılacak yöneticiler, uzman danışman kadrolarıyla sosyal ve iktisadî hayatı izleme ve verimlendirmede vazifeli olacaklardır. İşsizliğin önlenmesi ve gençlerin iş hayatına uyum sağlaması ve fikir açısından beslenmeleri de yöneticilerin izlediği bir konu olacaktır.

Mevcut idarî teşkilâta Büyük İlçe, Büyük İl birimleri

eklenmeli, Başkaymakamlık ve Başvalilik görevleri ihdas edilmeli, yönetim, uzman danışmanlarla güçlendirilmelidir.

MADDE 85

Dıştan gelen ve memleket içinde terör ve anarşi doğuran ideolojik faaliyetlerde sadece koğuşturmadan ibaret bir ilgilenişle yetinilmeyecek; İç İşleri Bakanlığında oluşturulacak Doktrinler ve Fikirler Dairesi yoluyla fikren de mücadele imkânı araştırılacaktır. Devletçe desteklenen fikir adamları, gazeteciler ve bilim adamları bu ideolojilerle basında da bilfiil mücadele vereceklerdir.

MADDE 86

Yerel yönetimlerin, halkın kendi kendini idare etmesinde tecrübe okulları gibi olduğunu da gözden kaçırmayarak, geliştirilmelerine önem verilecektir. Muhtarlıkların, devlet, halk ve yerel yönetimler arasında köprü görevini yerine getirebilmek için bilgice ve genel olarak güçlendirilmesi, techiz edilmesi ihmal edilmeyecektir. Belediyeler ve devlet üniteleri arasında sürekli bir bilgi ve yardımlaşma akışı sağlanacaktır. Yerel yönetim gelirleri, bölgelerarası dengesizliğin giderilmesinde etkin olacak şekilde devletçe desteklenecektir.

ONUNCU BÖLÜM

ÖĞRETİM VE EĞİTİM

MADDE 87

Öğretim ve eğitimin amacı, insanımızı yetiştirmektir. Kendi medeniyetimizin insanını. İnsanımız, bilgi, ahlâk ve idealce dünyanın en üstün insanı olmalıdır. Okullar, sadece öğretimin sağlandığı yerler olarak değil, aynı zamanda ahlâkça yüksek, üstün karakterli gencin eğitildiği yerler olarak düşünölmelidir. İnançlı, yurt ve millet sevgisiyle dolu, merhametli, insanlık sevgisi taşıyan, hayvanlara eziyet etmeyen, onları koruyan, yaratıkların tümüne insanî bir gözle

bakan, çalışkan, bilgili, çok cepheli, yeteneğinin kapasitesini sonuna kadar kullanan, teoride en derin, pratiğe de mümkün olduğu kadar en uyumlu bir genç yetiştirme, eğitim ve öğretim programının amacını oluşturmaktadır. Bu genç, bu insan, hep tek tip ve tek boyutlu bir zihin ve ruh sahibi olacak şekilde yetiştirilmeyip, eleştiri, diyalog, insanca tartışma gibi aydın olmanın özelliklerini kullanmasını bilen, karşısındakinin hakkını teslim eden bir ahlâk yapısına kavuşturulmuş olmalıdır. Ruhunu, zihni ve ahlâkı tam anlamıyla geliştirmiş ve bunlar arasında denge ve uyum sağlamış insan tipinin, medeniyetimizin geçmişte ideal örneklerini bolca sergilediği insanımızın çağdaş bilim, teknoloji ve sanat imkânlarıyla da donatılmış yenisini ortaya koyma demektir bu eğitim ve öğretim anlayışı.

MADDE 88

Öğretimin ikinci amacı, insanımıza, gerek kendisinin ve ailesinin geçimini sağlaması, gerekse millet ve yurdun güvenlik içinde gelişmesinde katkısı olması açısından verilecek meslekî öğretim ve eğitimin düzenlenmesidir.

MADDE 89

Gerek genel yetenek, kültür ve ahlâk açısından, gerek meslek ve uzmanlık açısından verilecek eğitim ve öğretimin kurumları olarak, başta aile olmak üzere, temel öğretim, genel öğretim, uzmanlık öğretiminde, okullar, üniversiteler, uzmanlıkla ilgili kurumlar (meselâ: maliye ile ilgili okullar için maliye kurumları, hukukla ilgili okullar için mahkemeler) ile sıkı işbirliği içinde olacaklardır. Aile, okullar ve kurumlar arasında uyum ve yardımlaşma sağlanacaktır.

MADDE 90

Temel öğretimde, birinci derecede ahlâk, inanç, karakter ve zihnin doğru çalışması gibi ruhun, akıl ve duygunun doğru harekete geçmesi, enine, boyuna, yüksekliğine ve derinliğine kendi kendini yoklaması ve gelişip ilerlemesine yardımcı olunması esası gözetilir. Genel eğitim ve öğretim dediğimiz, ilköğretim ve lise öğretimine denk düşen okullarda da, bilim

zihniyetinin verilmesi, olayları ve bilgileri kritik etmenin öğretilmesi, harita, ansiklopedi, sözlük ve kitap gibi araçların kullanılması gereğinin ve yönteminin kazandırılması, ezbercilikten şiddetle kaçınılmasının zihni gelişme için şart olduğu hususları belletilecektir. Öğrenci pasif olmayıp aktif olacaktır. Öğretmen, hoca, profesör, bir kılavuz gibi düşünülecektir. Mümkün olduğunca, sadece takrir usulü ile yetinilmeyecektir. Öğretimin temeli, teorik bilim sevgisi ve eğitimin temeli, erdeme ulaşma amacı olarak düşünülecektir.

MADDE 91

Okul, karatahta ve boş sınıflar, kürsü ve öğretmen demek olmayıp, canlı kütüphane olarak düşünülecektir. Ders kitabı, öğrenciden çok öğretmen için bir elkitabı şeklinde kabul edilecektir. Öğretmen ve ders kitabı, öğrencinin kütüphane ve laboratuvardan yararlanması için yardımcılarıdır.

MADDE 92

Sınıf, coğrafya sınıfı, tarih sınıfı, fizik sınıfı, biyoloji sınıfı, edebiyat sınıfı vb. olarak düzenlenecektir. Öğretmen, sınıfında oturacak, öğrenci, ona gidecektir. Tarih sınıfında, mümkün olduğu kadar tarih kitapları, eski zamanları gösteren tarih atlas ve haritaları, şemalar olacaktır. Öyle ki, öğrenci sınıfa girdiği zaman sanki günümüzden tarihî devirlere bir yolculuğa başlamış sayacaktır kendini. Her dersle ilgili eserler olacaktır sınıfında. Edebiyat sınıfında da, antolojiler, edebiyat tarihleri, sözlükler, mümkün olduğu kadar divanlar ve şiir kitapları, klasik romanlar, biyoğrafiler bulunacaktır. Coğrafya dersinde haritalar, biyoloji dersinde hayvanların resimleri, ansiklopediler vb. olacaktır.

MADDE 93

Öğrenci, edebiyat deyince, edebiyat ders kitabını değil, islâm klasikleri, türk klasikleri ve batı klasiklerini anlayacaktır ve mümkün olduğunca bu klasiklerle direkt teması olacak, onları okumuş bulunacaktır. Tarih kitabı deyince, tarih dersi kitabını değil, islâm devletleri döneminin, Osmanlı döneminin

ve dünyanın ünlü tarihçilerini ve kitaplarını anlayacak ve bilecektir. Bu tarihçilerin eserleri hakkında bilgisi olacaktır. Örnek metinler okunacaktır bunlardan. Aynı şekilde, matematik deyince, yine mümkün olduğu ölçüde asıl matematikçilere ve eserlerine götürülecektir öğrenci.

MADDE 94

Öğretimde esas olarak hafızaya yüklenme olmayacak, dengeli bir hafıza yükü yanında öğretim araç ve metodlarından yararlanma temel alınacaktır.

MADDE 95

Genel eğitim döneminde, programlarda ilköğretim ve lise gibi bir ayrıma gidilmeyip okul bütün olarak düşünülecek, bugünkü sistemdeki gibi ilköğretimde okunanların lisede biraz daha genişçe okutulması yerine, bir konu bir defa ve genişçe anlatılacaktır. Tarih ve diğer bilimlerdeki tarihçeler, baştan, ilk çağlardan bugüne doğru değil, bugünden ilk çağlara doğru öğretilecektir. Edebiyatta da, önce günümüz türk edebiyatı ve çağdaş edebiyat, sonra geriye doğru gidiş metodu izlenecektir. Ayrıca öğrenci, önce çevresini, çevre tarihi ve coğrafyasını ve edebiyatını öğrenecek, sonra ilini, daha sonra ülkesini, sonra komşularımızı ve islâm dünyasını, daha sonra bütün dünyayı tanımaya çalışacaktır.

MADDE 96

Mümkün olduğu ölçüde, öğretimde, önce bir ders öğretilip sonra diğer bir dersin izlenmesi yoluna gidilecek ve böylece derslerden sınıf geçme söz konusu olacaktır. Bir yılda diyelim 10 ders ve bir günde aynı konulardan 5 ders izlemek gibi olan bugünkü sistem terkedilecektir. Öğrencinin bir konunun, matematiğin, edebiyatın vb. konuların içinde uzun süre aylarca kalarak o konuya iyice ünsiyet etmesi sağlanacaktır.

MADDE 97

Öğretmen ve öğretim üyelerinin maddî bakımdan mümkün olduğu ölçüde tatmin edilmeleri, mânevî bakımdan da onurlandırılmaları ve halk nazarında itibarlarının korunması için elden gelen yapılacaktır. Öğretmenlerin öğrencilere karşı

eşit davranmaları, ideolojik ayırım yapmamaları, fazla içli dışlı, ya da ilgisiz, aşırı soğuk ve mesafeli olmamaları eğitim prensibi olarak göz önünde tutulacaktır.

MADDE 98

Meslekî öğretim için, bir yandan devlet, öte taraftan iş çevreleri ve işçi teşekkülleri harekete geçip çıraklık, kalfalık, teknik eleman konusu çözümlenmelidir. Maddî durumu müsait olmayanlara yarım gün iş bulunarak mesleğinin eğitimine devamı sağlanmalıdır. Öğrenci, eğitimin başlangıcında iyi izlenmeli, böylece yeteneğine uygun bir eğitim alması yolu hep açık olmalıdır.

MADDE 99

Güncel sorular ve konular, genel eğitim ve öğretimde öğrencilerin ele alacağı bilgilerdir. Demokrasi, politika, seçim, doktrinler, ideolojiler, sistemler, rejimler, enflasyon vb. ekonomik, sosyal, tarihî ve kültürel kavram ve konular öğrencinin genel kültürünü ve merak dağarcığını teşkil etmelidir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

SAĞLIK VE SPOR

MADDE 100

İnsanımızın sağlıklı yetişmesi, sağlığının korunması ve hayatını sağlıklı geçirmesi için devletin gereken tüm bütüncül önlemleri alması, sağlık politikasının amacını oluşturacaktır.

MADDE 101

İlke, öncelikle hastalık ortamının oluşmaması, sonra hastalığın erken tesbiti ve süratle ortadan kaldırılmasıdır.

MADDE 102

Tabiatın korunması, hava, su ve toprak temizliği, denizlerin tabiiğinin korunması, çevre korumacılığı, sağlıkla iç içe

çağ konusu olarak düşünülecek ve ele alınacaktır.

MADDE 103

Gıdaların doğal sağlıklı olması, kalitesinin korunması, hileli olmaması, zararlı katkılardan korunması, muhafazasında ve imalinde uzun süre dayanabilmesi maksadıyla uygulanan işlemlerin sağlığa zararlı olmaması, zararlı maddelerin propagandasının yapılmaması, bu maddelerin alım ve satımlarının yasaklanması için önlemler alınması zaruri kabul edilecektir.

MADDE 104

Plastik eşyadan mümkün olduğu kadar cam eşyaya geçme, sağlık düzeni için gerekli görülecektir.

MADDE 105

Sağlık Bakanlığı ve Belediyeler arasında sıkı bir ilişki ve işbirliği gözetilecektir. Siyaset, mümkün olduğu ölçüde sağlık konusunda dışlanmalıdır.

MADDE 106

Sağlık personeli, alanında uzman olduğu kadar, bir şefkat elemanı, toplum görevlisi şuur ve ahlâkını kazanmalı ve bu sebeple de öğretim elemanları gibi saygı ve itibâr görmelidir. Hekimin görev şuurunu çok yüksek ve idealistçe olması, sağlık sorununda temel teşkil edecek unsurlardandır. Saygınlık ve maddî tatmin, fedakârlık isteyen bu mesleğin hakkıdır.

MADDE 107

Sağlık personelinin uzmanlık imkânı genişletilmeli, mecburi hizmetten ziyade maddî ve mânevî özendirme tedbirleriyle ülkenin hiçbir bölgesinin sağlık organizasyonundan mahrum kalmaması sağlanmalıdır.

MADDE 108

Ülkeye göstermelik sağlık bina ve ünitelerini dağıtmaktan çok, ulaşım konusu halledildikçe merkezileşmeye gitme ilkesi işletilecektir. Tam teşekküllü, hekimlerin ve sağlık personelinin sağlığı, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını da göz

önünde tutulduğu sağlık siteleri oluşturma projesi uygulanacaktır. Böylece, hastanın ayağına sadece bir hekim olarak değil, tüm hastane imkânıyla gitme veya hastayı olanca kolaylık ve rahatlıkla hastaneye getirme ve hastanenin tüm imkânlarından yararlanılması sağlanacaktır.

MADDE 109

Kırsal kesimde sağlık ocağı gibi küçük sağlık üniteleri kurma, ancak oraya sağlık sitelerinin ve şebekesinin uzanamaması halinde öngörülebilecektir. Şehirlerde ve büyük şehirlerde ise ilk müdahale ve başvuru için semt hekimlikleri kurulacaktır. Özel sektör sağlık kurumları da devletle bu konuda yarışma hakkını koruyacak, fakat sıkı denetimi de kabul edeceklerdir.

MADDE 110

Ülkenin tüm sağlık haritası çıkarılacak, iklim ve mevsime ve biyo-sosyolojik haritaya göre bir sağlık şebekesi kurularak takvim izlenecektir.

MADDE 111

Üniversitelerle hastaneler ve Sağlık Bakanlığı arasında sıkı bir işbirliği ve diyalog, dayanışma kurulacaktır.

MADDE 112

Genel sağlık sigortası, öngörülebilecektir.

MADDE 113

Kapalı kalmış köyler, yakın akraba evlilikleri sebebiyle dejenerasyona uğramış yerleşim üniteleri, gözetim altına alınacak, yurttaş bu açıdan bilgilendirilecek ve bilinçlendirilecektir.

MADDE 114

Salgın hastalıklarla mücadele ve hassasiyet olan konularda önlem alma Bakanlığın görevi olacaktır.

MADDE 115

Yurttaşlar, muhtarlıklara, bir form doldurulması suretiyle, hayatta iken, organ bağıışı bildiriminde bulunabileceklerdir.

Bu formlar, bir merkezde toplanarak, ölüm halinde, organların alınıp gereken yerlere verilmesi bir organizasyonla sağlanacaktır. Her yıl, organ bağış kampanyasıyla yurttaşların bağış bildirimlerini vermeleri istenecektir. Başvurular doğrudan merkeze de olabilecektir. Kurulacak merkezî bir birim, organ bağışını yurt çapında izleyecek ve örgütleyecektir. TRT bu kampanyada yardımcı olacaktır.

MADDE 116

Spor, sağık konusu çerçevesinde düşünülerek, gençliğin zararlı tutkularından korunması, ruh ve beden sağığını üst seviyede kazanması için bir imkân gibi değerlendirilecektir.

ONİKİNCİ BÖLÜM

SAVUNMA

MADDE 117

Ülkenin savunulması için, ordularımızın tüm ihtiyaçlarının karşılanması ve bunun için hiçbir fedakârlıktan kaçınılmaması, konuya ne kadar tahsisat ayrılırsa ayrılısın bunun fazla görülmemesi, yurdumuzun jeopolitik konumu bakımından milli savunmanın âdeta tüm konuların üstünde kabul edilmesi, savunma konusunda bir ilke olarak benimsenecek ve konu âdeta varolup olmamak meselesi gibi düşünülecektir. Milletimizin bu konunun şuurunda olduğı, bugüne kadar tutumundan bellidir.

MADDE 118

Ordu personelinin maddî ve manevî donatımı için hiçbir fedakârlıktan kaçınılmayacaktır. Dünyadan haberli, bilgili, yurt meseleleriyle yakından ilgilenen, ancak günlük politikadan uzak duran, sahasında da en modern teknik ve usulleri kavramış, en son silâhlara hakim idealist subay tipi, disiplin, şuur, yurt sevgisi ve bilgililiğinin birleşiminden doğan bir model gibi görünecektir.

MADDE 119

Ordunun muhtaç olduğu silâh ve teçhizatta, ülkenin giderek dışa bağımlılıktan kurtarılması prensip ittihaz edilecektir. Kendi silâhını yapma, savunma sanayini kurmuş olma zarureti hiçbir zaman göz ardı edilmeyecektir. Yerli savunma sanayi kurularak ihtiyaçlar içten temin edilecektir. Teorik ve pratik buluş ve icatlar için birimler oluşturulacaktır.

MADDE 120

Ailevi ihtiyaçları da subayın vazife ve şahsî ihtiyacı kadar ehemmiyetli olarak düşünülecektir.

MADDE 121

Gençliğin askerliğe hazırlanması çalışmaları, izcilik, sivil savunma uygulamaları, sığınakların yapılması, askerliği yapmış olanların kısa süreli yeni silâhları öğrenme eğitimleri ihmal edilmeyecek, bu eğitim bütünüyle sivil savunma sistemi olarak düzenlenecektir. Emekli olan subaylardan da bu yönde yararlanılacaktır.

MADDE 122

Televizyonda, harp tarihimiz görüntülü ve belgesel olarak ve filmler halinde halkımıza sunulmalıdır. Halkımızı harp tarihi ve geçmişte yaptığımız savaşlar açısından bilgilendirmeyi savunmanın psikolojisi açısından elzem görüyoruz.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DIŞ POLİTİKA

MADDE 123

Ülkenin bağımsızlığının ve bütünlüğünün güvenceli olarak barış içinde sürdürülmesi için diğer ülkelerle iyi ilişkiler kurmak, dış âlemi ülkemiz hakkında kötü niyetlerden caydırmak, ülkenin itibârını korumak, dış politikamızın esasını teşkil edecektir.

MADDE 124

Milletlerarası ilişkilerde, cihan barışı temeline dayalı

olarak, milletlerin hakları, ülkelerin büyüklük küçüklüğüne, güçlülük veya güçsüzlüğüne bakılmaksızın savunulacaktır. Diyalog, anlaşmaya eğilim, mümkün olduğu kadar çok milletlerarası ilişki ve kuruluş yanlısı olunacaktır.

MADDE 125

Dış ilişkilerde, uzun vâde prensibi de gözetilerek, tarihî haklarımızın izlenmesi, dışarıda kalan soydaşlarımızın ezilmemesi için her türlü gayret gösterilecektir.

MADDE 126

Başka bir ülke veya ülkeler topluluğuyla ilişkilerde teslimiyet ruhu asla kabul edilemez. Kurulan ilişkide mahkûm duruma düşmemek için mutlaka bir alternatif aranacak, ancak bu alternatif, bir tehdit unsuru gibi kullanılmayacaktır.

MADDE 127

Geçmişte birlikte olduğumuz ülkelere karşı davranışımız bu tarihî beraberliğin gereği olarak diğer ülkelere nazaran daha yakınlık ifade edecektir. Bu yakınlık, onların vaktiyle bize bağımlılıkları sebebiyle duyarlılıkları göz önünde tutularak, incitmeden, kırmadan sağlanacaktır.

MADDE 128

Avrupa Birliği ve benzeri milletlerarası kuruluşlarla, yalvarıcı ve teslimiyetçi yol terk edilerek, tüm kişiliğimizle ve ülke yararımızla, başka birliklere girme hakkımız da saklı kalmak üzere diyalog ve ilişkiler sürdürülebilecektir.

MADDE 129

Batı'nın ilk gözden çıkaracağı ülkenin ülkemiz olduğunu hesaba katarak, bölgemizde, uzun vâdede, medeniyet temeline dayalı olarak, siyasî, ekonomik ve askerî bir birlik için diplomatik çaba sarfı ile birlikte tarihî-sosyolojik, manevî ve kültürel birikim güçlerini harekete geçirmenin idraki içinde bir dış politika izlenecektir.

MADDE 130

Büyük devletlerle mümkün olan ölçüde iyi ilişkiler

sürdürülmekle beraber, güvenliğimizi pekiştirmek için, asıl, komşumuz ve bölgemiz devletlerinden güç ve büyüklükte bize eşit ve yakın, medeniyet ve tarihimizin bir parçası sayılan devletlerle bir birlik oluşturmak amacıyla çalışılacaktır.

MADDE 131

İdealizmle realizmin en çok barışması gereken alan olduğu halde, zaman zaman da en çok çatıştığı alan olan dış politikada, uzun vâde, orta vâde, kısa vâde planları yapmak zorunluluğu inancı içinde olunacak ve bu planların ülkenin tarihî planıyla bağdaşması ve uyumlu olmasına dikkat edilecektir.

MADDE 132

Dış politika, ülkenin medeniyet ve insanlık görüş ve bakışını da yansıtmaya, ülkemiz hakkında önyargıları kırma ve ülkenin tanıtımına katkıda bulunma hedeflerine varacak şekilde çalışacak, düzenlenecek ve görüntülenecektir.

MADDE 133

Üstün ve kaliteli bir dış politika düzeyini tutturabilmek için dış işleri elemanlarının her yönden mükemmel yetiştirmeleri, yurtsever ve idealist, üstün iradeli ve karakterli olmaları ve kişiliklerini tam anlamıyla bulmaları, geliştirmeleri için, ihtisas eğitimi ve öğretimi yanında, özel bir formasyona tâbi tutulmaları gereği yerine getirilecektir. Meslekleri boyunca moral ve diğer bakımlardan yalnızlık hissetmemeleri, desteklenmeleri hakları olup devlet tüm imkânlarıyla yanlarında olacaktır.

MADDE 134

Halkın dış politika konularında daha çok bilgi sahibi olması için, düzenli olarak, televizyonda, yetkililerin, uzmanların ve bilim adamlarının, basın mensuplarının bu konudaki görüşlerinin, özlü, derli toplu bir şekilde, sunulmasının yararlı olacağı kuşkusuzdur.

MADDE 135

Parti, ister iktidarda olsun, ister muhalefette olsun, diğler partilerle, dış politika konularında mümkün olduğu ölçüde millî bir politika oluşturmak için uzlaşmaya yatkın olacaktır. İktidarda ise dış politika konularında muhalefeti aydınlatmayı görev bilecektir. Muhalefetin fikrini almaya, hatta desteğini sağlamaya çaba sarfedecektir.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ŞEHİRLEŞME-KONUT-ULAŞTIRMA

MADDE 136

Köylerden şehirlere akın, uzun yılları kapsayan geçmişle, büyük sosyo-ekonomik sorunlar getirmiş ve halen de bir çok alanda çözüm bekleyen yanlarıyla iktidarları ve muhalefetleri meşgul etmekte olan bir konudur. Partimizin bunu çözümlmek için düşündüğü çareler řu şekilde özetlenebilir:

1. Mümkün olduğunca, insanların yerleşim yerlerini terk etmemesi politikası izlenecektir. Bunun sağlanması için, herkesin kendi yöresinde iş sahibi olması, yöresinde öğrenim görebilmesi için işyerleri ve üniversiteler mümkün olduğunca, yurdun her tarafına dağıtılacaktır.
2. Fabrikalar, büyük işyerleri, daha çok meskûn olmayan ve tarıma elverişsiz bölgelerde, yanında şehirler oluşturulmak ve buradaki konutlara işçilerin sahip olmaları için kolaylıklar sağlanmak suretiyle ve özellikle, doğu, güneydoğu ve orta anadoluda temerküz ettirilecektir.
3. Şehirlerin köyleşmemesi, yani dev köylere dönüşmemesi için, kültür müesseselerini Kültür Bakanlığı vasıtasıyla çoğaltmak ve örnekleştirmek politikası izlenmelidir. Şehirlerde insanların nasıl hareket edeceği televizyon vb. vasıtasıyla öğretilmeli, şehirlerin temiz tutulması, görüntüsünün rahatlatıcı olması, çocukluktan beri herkese görgü kurallarının anlatılması ve öğretilmesi

yoluyla benimsetilmelidir.

4. Şehirlerin daha da fazla betonlaşmaması için tedbirler alınacak, ağaç kesimine mümkün olduğu ölçüde izin verilmeyecek ve gittikçe daha fazla bir şekilde, âdeta seferberlik ilân edilmişçesine şehirler ağaçlandırılacak, tarihî değeri olan şehirlere mümkün olduğu ölçüde dokunulmayıp yanında şehirler kurulmak suretiyle ihtiyaç giderilecek, aynı zamanda bu suretle arsa spekülasyonunun önüne geçilmeye çalışılacak, yeni yerleşim yerlerinde arsa üretimiyle arsa fiyatları kontrol altına alınacaktır.
5. Gürültüyle savaşılacaktır.
6. Tarihî ve mimarî değeri olan binaların korunması için devlet yardımı sağlanacaktır.

MADDE 137

Yurttaşın konut sahibi olması en tabiî hakkıdır. Bunun için bir ana plan yapılarak en ucuz şekilde konut sahibi olunması imkânı getirilecektir. Sağlıksız binaların yenilenmesi, gerekirse prefabrik evlerin yapılmasında, malzeme, işçilik, proje ve teknik konularda yurttaşlara yardım devletin görevi bilinecektir.

MADDE 138

Bilhassa büyük şehirlerde mirasın her türlü paylaşımının gerçekleşmemesi veya başka sebeplerle bir çok bina boş durmakta ve bu hem millî servetin atıl kalması sonucunu doğurmakta, hem de ihtiyaç göz önündeyken bunlardan istifade mümkün olamamaktadır. Devletçe, bir kurum oluşturularak, miras uzlaşmazlıklarının bir an önce çözümlenmesi, değerlendirilmeyen binaların değerlendirilmesi, satış veya kiraya verilmesinde devletçe yardımcı olunması imkânları getirilecektir. Bir binanın uzun süre boş, yararlanılmadan durması önlenecektir.

MADDE 139

Kara, hava ve deniz ulaştırmaları birbiriyle ilintilenerek, büyük bir plan dahilinde geliştirilecektir. Demiryolları ve karayolları dengesi de göz önünde tutulacaktır. Denizlerden

ulaştırma için daha fazla yararlanılması düşünülecektir.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

TANITMA

MADDE 140

Milletimizin ve yurdumuzun tanıtılması için bir bakanlık oluşturulacaktır. Bu bakanlık, kültür, dışışleri ve turizm bakanlıklarıyla tanıtma konusunda işbirliği yapacak, koordineli çalışacaktır.

MADDE 141

Tanıtımda esas, medeniyet ölçüsüdür. Sanat, klasik edebiyat ve çağdaş edebiyatımızı eserleriyle, dışarıda tanıtım için, yabancı ülkelerde, çeviri konusunda, oraların tanınmış edebiyatçıları ve sanatçılarıyla anlaşma yoluna gidilecek, gerekirse yerli ve yabancı sanatçılar birlikte çalışarak tanıtımı yapacaklardır.

MADDE 142

Geçmiş medeniyetimizin tüm insanlığa mal olmuş değerlerinin de gündeme getirilmesi ve çağdaşlaştırılması yoluyla geniş çapta tanınma imkânının bulunduğu düşüncesiyle hareket edilecektir.

MADDE 143

Tanınmış devlet adamları, düşünce, bilim, felsefe ve edebiyat ve sanat adamları yurdumuza çağrılarak, ülkemizi tanımalarına yardımcı olunacaktır. Aynı şekilde ülkemizin sanat, bilim ve edebiyat adamlarının yurt dışına gidip ülkemizi tanıtmaları yolu açılacaktır.

MADDE 144

Dünyanın önemli merkezlerinde, fikir adamları, sanatçı ve yazarlarımızın yerleşip ürün vermeleri ve Batı ve Doğu'da medeniyet ve dünya görüşümüzün yayılmasına hizmet etmeleri sağlanacaktır.

ONALTINCI BÖLÜM

TURİZM VE DİNLENME

MADDE 145

Turizmi, ülkenin tabiat ve tarih hazinelerinin korunması, ortaya çıkarılması, değerlendirilmesinin, halkımızın ve yabancıların bu eserlerin yoğunlaştığı ve tabiatın dinlenmeye ve gezmeye elverişli olduğu yerlerde, onlara zarar vermeksizin onlardan yararlanmasının en rasyonel şekilde düzenlenmesi olarak anlamaktayız.

MADDE 146

Turizm, medeniyetimizi, geçmişimizi ve bugünümüzü en yüksek derecede ve tam anlamıyla bilmek ve ondan zevk almak isteyene sunmak demektir. Bu, bir nevi, medeniyetin yaşamaya ve canlı olmaya devam etmesi anlamına gelir. Bu sebeple, öncelikle Selçuklu ve Osmanlı eserleri yok olmaktan kurtarılarak büyük bakım ve ihtimam görmeli ve turiste arz edilmelidir.

MADDE 147

Turistik tesislerin doğal ve tarihî ortamı bozmamasına, onlarla uyum sağlamasına, mümkün olduğu ölçüde onları zenginleştirmesine çalışılacaktır.

MADDE 148

Antik medeniyet eserlerinin ve şehirlerinin de yer altından çıkarılıp dünya turizminin istifadesine sunulmasına devam edilecektir. Ancak bu işler yapılırken, gereksiz yere, işlenen topraklardan israfa gidilmemesi, tasarrufa riayet edilmesi ilgililere anlatılacaktır.

MADDE 149

Turizmde, suni batı taklitçiliği değil, kendi kişiliğimiz içinde yabancıların ağırlanması ve halkımızın dinlenmesi düşüncesi hakim olacaktır.

MADDE 150

Turistler, çoğu kez toplu geldikleri için, onları hep birbirinden ayrılmaz bir topluluk gibi düşünme yanlışından arınılacak, turiste turist diye bir kimlik verilerek bakılmayacak, bir insan olarak sükûnete, rahatsız edilmemeye ihtiyacı olduğu hesaba katılacak, aldatılmaması için çalışılacak, bu şekilde bir misafir gibi ağırlanması sağlanacaktır.

MADDE 151

Mütevazi turist kavramı, turizmde ağırlık verilecek nokta olacaktır. Turistin, memleketimiz ve milletimiz hakkında oluşmuş düşüncelerin olumlu ya da olumsuz yönde değişmesinin birinci derecede bir faktörü olacağı gözden ırak tutulmayacaktır.

MADDE 152

Av turizmi, zaten sayıları tükenmeye yüz tutan hayvanların neslinin devamı düşünülerek yasaklanacaktır. Bir insanın zevki için hayvanı öldürmesini, sırf maddî bir gelir sağlayacağı düşüncesiyle hoş görme insanî değildir. Tabiattaki canlıların kati zarar vermedikçe ya da yaşamamız için kesin zaruret olmadıkça hayat haklarına dokunulmaması, turizmin gelirlerini etkilese de, bu insanî düşüncenin aşılması, yurdumuz tabiatını zenginleştiren kuşların ve hayvanların korunmasını sağlayacaktır.

MADDE 153

Hayvanat Bahçeleri, hayvanların tabiî bir ortam içinde yaşayacakları derecede geniş ve imkânlı olmadıkça, tesis edilmeyecektir. Son derece dar ve kötü olan hayvanat bahçeleri, göstermelik mahiyette olup, hem hayvanlar için bir eziyet teşkil etmekte, hem de ülkemiz hakkında çok kötü izlenim ve kanaat uyandırmaktadır. Milli park boyutunda olmayan ya da boyutuna çıkarılması mümkün olmayan bu tür bahçeler ortadan kaldırılacak, sözde turist eğlendirmek için sokaklarda hayvan dolaştırılmasının önü alınacaktır.

SONSÖZ

Programın temeli, millet ve ülkenin güvenliği, geleceğinin garanti edilmesi ve mutluluğunun sürmesidir. Program, sürekli gelişen bir düşünceler demeti demektir. Bu sebeple, uygulamada yararlı görülmeyen program maddelerinin terk edilmesi, buna karşılık, programda olmayıp da sonradan ihtiyaç olarak beliren konu, önlem ve çözümlerin programa girmesi tabiidir. Programa sadakat, sözünü tutma gereğidir. Ama, program taassubuna da gerek yoktur. Çünkü: millet ve yurt, program için değil, program, millet ve yurt içindir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	
GEREKÇE	
BİRİNCİ BÖLÜM:	İLKELER VE AMAÇ
İKİNCİ BÖLÜM:	DEVLET VE YÖNETİM
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:	TOPLUM YAPISI
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:	MADDÎ-FİZİKÎ YAPI
BEŞİNCİ BÖLÜM:	KÜLTÜREL YAPI-KÜLTÜR POLİTİKASI
ALTINCI BÖLÜM:	ÇALIŞMA HAKKI-EMEKLİLİK-TOPLUM DAYANIŞMASI
YEDİNCİ BÖLÜM:	İKTİSADÎ YAPI
SEKİZİNCİ BÖLÜM:	MALÎ YAPI VE MALÎ POLİTİKA
DOKUZUNCU BÖLÜM:	İÇ GÜVENLİK – İDARÎ ORGANİZASYON –YEREL YÖNETİMLER
ONUNCU BÖLÜM:	ÖĞRETİM VE EĞİTİM

ONBİRİNCİ BÖLÜM:	SAĞLIK VE SPOR
ONİKİNCİ BÖLÜM:	SAVUNMA
ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM:	DIŞ POLİTİKA
ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM:	ŞEHİRLEŞME-KONUT-ULAŞTIRMA
ONBEŞİNCİ BÖLÜM:	TANITMA
ONALTINCI BÖLÜM:	TURİZM VE DİNLENME
SONSÖZ	